

REMISSVAR

2025-02-07

Dnr: BO 2024-0315

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Betänkandet Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

(dnr S2024/01966)

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannen avgränsar yttrandet till följande synpunkt.

I betänkandet saknas helt en redogörelse för vilka barn som aktualiseras i sammanhanget och på vilket sätt. Vidare saknas en analys av konsekvenser för barn och deras rättigheter, med tydliga kopplingar till barnkonventionen. Detta trots att även barn kan behöva ta del av den kommunala hälso- och sjukvården. Exempel på rättigheter i barnkonventionen som är relevanta i sammanhanget är artikel 2 (icke-diskriminering), artikel 6 (rätt till liv) och artikel 24 (rätt till bästa möjliga hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård och rehabilitering).

Utredningen konstaterar på s. 31 att utredningen gör "inte någon grundläggande skillnad mellan de många olika kategorier av patienter som får vård genom den kommunala hälso- och sjukvården". Utredningen fastställer vidare att "förslagen riktar sig således både till den traditionella äldrevården i särskilt boende, och till övriga delar av den kommunala hälso- och sjukvården som exempelvis hemsjukvården, LSS- och funktionshinderområdet". Barnombudsmannen menar att utredningen inte borde ha gjort en sådan generalisering. Barn har både särskilda behov i jämförelse med vuxna och egna rättigheter, vilka borde ha synliggjorts och analyserats. Dessutom har utredningen inte samlat in barns egna åsikter och erfarenheter. Barn har enligt barnkonventionen rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet och barns perspektiv är således en del av den samlade kunskap som en utredning behöver ta fram (jämför artikel 3 och 12 i barnkonventionen). Barn är experter på sin egen situation och kan utifrån detta bidra med unik och värdefull kunskap. Barns erfarenheter är ofta nödvändiga för att nå en tillräcklig kvalitet i utredningar, förslag, bedömningar, rekommendationer, med mera.

Regeringen har i propositionen till inkorporering av barnkonventionen tydliggjort att lagstiftaren ska beakta och synliggöra konventionen genom att i förarbeten göra en tydlig koppling till rättigheterna i konventionen.¹ Det betonas också att det är viktigt att hela lagstiftningskedjan, från utredningsdirektiv till beslut i riksdagen,

¹ Proposition 2017/18:186, Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter, s. 74.

präglas av ett barnrättsperspektiv och att barnets rättigheter uppmärksammas och fångas upp på ett tidigt stadium i lagstiftningsprocessen i de fall där det kan vara av relevans.² I propositionen slås vidare fast att en dimension av principen om barnets bästa är att den innebär ett tillvägagångssätt. När ett enskilt barn eller en grupp barn kommer att påverkas av ett beslut, måste beslutsprocessen innehålla en utvärdering av eventuella positiva eller negativa konsekvenser för barnet eller barnen. Det ska motiveras på vilket sätt hänsyn har tagits till barnets bästa, det vill säga vad som beslutsfattaren ansett vara barnets bästa, vilka kriterier detta grundas på och hur barnets intressen vägts mot andra intressen.³

För det fall regeringen skulle välja att gå vidare utifrån utredningens förslag och bedömningar krävs att en analys av konsekvenserna för barn och barns rättigheter görs i det fortsatta författningsarbetet. Det krävs också att förslag och bedömningar anpassas utifrån resultatet av denna analys och att lämpliga åtgärder för att minimera eventuella negativa konsekvenserna för barn föreslås.

Beslut har fattats av barnombudsmannen Juno Blom. Föredragande i ärendet har varit utredare Janna Kokko. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefsjuristen Tove Björnheden och avdelningschefen Erik Henriksson deltagit.

Juno Blom
barnombudsman

² Prop. 2017/18:186, s. 95.

³ Prop. 2017/18:186, s. 96. Se också FN:s kommitté för barnets rättigheter, Allmän kommentar nr 14 (2013) om Barnets rätt att i första hand få beaktat vad som bedöms vara barnets bästa, CRC/C/GC/14.